

BUITEN

25^E JAARGANG N^O. 18

ZATERDAG 2 MEI 1931

IN ONBEKEND ZWITSERLAND. SEEALP-MEER EN SÄNTIS

Redactie: RO VAN OVEN en Mr. P. J. A. BOOT

INHOUD:

DE JONGE HORATIUS, DOOR RITA (6)	BLZ. 206
BERICHT AAN DE LEZERS	BLZ. 207
IN ONBEKEND ZWITSERLAND (GEÏLL.), DOOR R. V. O.	BLZ. 205, 208—211
LENTE IN HET HONGAARSCH LAAGLAND (GEÏLL.), DOOR K.	BLZ. 211—213
DE WILDE KATER, DOOR J. W.	BLZ. 212—213
DE PANKGRAVEN, DOOR F. F. S.	BLZ. 213
EEN REIS DOOR KAMEROEN (II), (GEÏLL.) DOOR E. VOLLBEHR	BLZ. 214—215
DE BRIEFPOST IN VROEGER DAGEN (III) (GEÏLL.), DOOR LINTER	BLZ. 215—216
WALPURGISNACHT (30 APRIL—1 MEI), DOOR P. V. G.	BLZ. 216

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS

Men gelieve alle stukken voor Redactie en Administratie bestemd te adresseeren aan **Scheltema & Holkema's Boekhandel en Uitgevers-Mij. N.V., Rokin 74-76, Amsterdam**, met de toevoeging: „Voor de Redactie van het Weekblad Buiten” of „Voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam- en adresvermelding verzocht, ook achter op de foto's.

De uitgevers verzoeken beleefdelijk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Nieuw verschenen nummers 25 cts., oudere 50 cts.

DE JONGE HORATIUS

6) DOOR RITA

HORACE keek peinzend. Hij kon zich niet voorstellen, dat leeren iets anders dan een genoegen kon zijn. Hij behoorde beslist niet tot het gewone soort van jongens, van die drukke, schreeuwende en leuning-afglijdende soort, die houden van fluiten en ruwe grappen. Maar zoo was Dick Jarvis wel en als die zijn zin gehad had, zou hij hem heel wat daarvan geleerd hebben. Hij vond het idee van een gouverneur alleen prettig, omdat hij daardoor bevrijd werd van de ellendige discipline en de vele straffen op de gewone school.

Hij sprak er vol enthousiasme over en ratelde maar door, zonder te bemerken, dat zijn jonge vriend maar op goed geluk antwoordde. Om de waarheid te zeggen verveelde hij Horace. Die kon de aardigheid niet inzien van al die ruwe, onhebbelijke, flauwe grappen. Misschien waren ze geestig — Dick scheen dit tenminste te vinden — maar hij vond ze nog al stom.

„Kijk toch niet zoo ernstig!” riep Dick tenslotte. „Jij denkt veel te veel na. Wat kunnen ons de sterren schelen, of de vorm van de aarde? Het eenige dat ik weet, is, dat ik op de eene moet leven en naar de andere kan kijken; het beste is je zoo goed mogelijk te amuseeren en niet te piekeren over de beteekenis van alles”.

„Ik denk, dat ik daar niets aan doen kan”, zei Horace. „Wij zijn nu eenmaal allemaal verschillend”.

„In ieder geval ben jij anders dan al de jongens, die ik gekend heb”, zei Dick openhartig. „Soms denk ik wel eens dat je oud geboren bent, je bent geen echte jongen. Kijk nou naar dat wilde kind, dat je gevonden hebt — hoe heet zij ook weer? — Mehatabel — die heeft tweemaal zooveel spirit en moed als jij. Dat is een echte durfal, nietwaar? Het verbaast mij, dat ze vanavond niet weer achter je aan loopt”.

„Wonder genoeg zei ze, dat ze vanavond bij de Zuster

wou blijven. Ik denk, dat ze op een of andere streek broedt. Het is altijd een leelijk teeken, als ze zoo rustig is”.

„Zijn je oului werkelijk van plan, haar te houden — altijd?” vroeg Dich nieuwsgierig. „Ze is maar een zigeuner-kind. Mijn grootvader zegt, dat hij haar naar het werkhuis zou hebben gestuurd, als ze bij hem was gekomen”.

„Dan is je grootvader heel wreed”, antwoordde Horace. „Arm schepseltje! kan zij het helpen, dat ze verdwaaald of verlaten is? Vader zegt, dat ze zeker met opzet daar is achtergelaten”.

„Dat denk ik ook. Ze ziet er nog half wild uit; maar ik veronderstel, dat zij mettertijd een groote schoonheid zal worden. Grootvader heeft een schilderij in de boekerij van een ouden Italiaanschen meester — zijn naam weet ik niet meer. Het stelt een meisje voor, precies Mehatabel. Dezelfde oogen en kleur en mond. Ik denk, dat je oudelui haar nog eens een heele lastpost zullen vinden”.

„O, ik zal wel op haar passen”, zei Horace uit de hoogte. „Het is maar een meisje. Die zijn erg hulpeloos, nietwaar? En ze kunnen niet veel kwaad doen”.

Er was niemand om hem tegen te spreken of hem uit te lachen. Dus scheidden de beide wijsgeeren in kalme tevredenheid in dit geloof en gingen naar huis, toen de etensbel geluid werd.

Hoewel niemand verwachtte, dat hij op het voorstel van den Professor zou ingaan — waarschijnlijk omdat niemand dit geloofde — nam Sir Richard Jarvis het aanbod gretig aan. De opvoeding van zijn kleinzoon was, zooals hij verklaarde, schandelijk ten achter. Ongetwijfeld was dit zijn eigen schuld; maar het was toch ook wel een beetje de schuld van de school. Het vooruitzicht, dat hij nu een behoorlijk aandeel zou krijgen van de aandacht van den onderwijzer, zou zeker tot betere resultaten leiden. Hij verwachtte niet veel van den onverbeterlijken Dick, wiens luiheid en domheid hij maar al te goed kende; maar hij zou hem zijn kans geven, alvorens hem naar een kostschool te sturen.

Hiermee was de zaak geregeld, en de dag brak aan dat de gouverneur verscheen.

Het was een jonge man, schijnbaar niet ouder dan 25 jaar. Wat zijn voorkomen betrof, zeiden de jongens er niets anders van, dan dat hij er uitzag als een sterke, flinke knaap en dat zij vol bewondering waren voor zijn snor.

Het vertrek waarin les werd gegeven, diende tevens tot zitkamer voor den onderwijzer, als hij alleen wenschte te zijn; maar binnen enkele dagen voelde deze zich daar thuis en bewoog zich vrij door het heele huis.

Hij begon zijn lessen aan Horace Wilberforce niet zonder twijfel. De knaap zag er erg jong uit, doch had zeer besliste meeningen omtrent datgene wat hij wenschte te leeren.

David Lawrence had een gymnasium bezocht en was daar vandaan naar Oxford gegaan, waar hij voor Dominee had gestudeerd; maar hij moest toegeven, dat hij nog nooit zoo'n jongen had ontmoet, een, die zoo diep naar de wortels der dingen groef, waaromtrent hij inlichting verlangde.

„Dus U hadt Dominee willen worden, Mr. Lawrence”, zei hij den derden dag na diens aankomst. „Waarom wou U dat? Gevoelde U, dat 'gij anders waart dan de andere studenten? Wist gij, dat ge goed waart? Een Dominee moet goed zijn, nietwaar? Men zegt, dat hij een bijzondere roeping heeft. Wat is dat? Hebt U dat gehad? Komt God U vertellen, dat U Dominee moet worden?”

De jonge man kreeg een kleur; hij had geen bijzondere roeping gevoeld; de meeste studenten in de godgeleerdheid waren even onbesuisd en dwaas en hielden evenveel van pretjes en kaarten en soortgelijke vermaken, als de andere jongelui aan de Universiteit. Hij wist niet, wat hij op die openhartige vraag moest antwoorden.

„Och”, zei hij, „mijn vader wou het graag hebben en het was een beroep, evengoed als advocaat of dokter of zoiets en dus studeerde ik daarin. De ernstige zijde van de zaak zou waarschijnlijk later tot mij zijn doorgedrongen, als ik eenmaal beroepen was”.

Horace schudde afkeurend het hoofd.

„Dat komt mij niet de ware manier voor”, zei hij. „Men beschouwt een Dominee altijd als verschillend van andere menschen; een apart soort mensch, begrijpt U — en daar ze ons altijd zeggen, dat we goed moeten zijn, moeten ze zelf ook zoo zijn; en als ze dat niet zijn, dan is er voor hen geen verontschuldiging te vinden. Wordt U nu geen Dominee?” vroeg hij.

David Lawrence erkende, dat de dood van zijn vader al zijn plannen in de war had gestuurd en dat hij het vooruitzicht, om hulp-dominee te worden tegen £ 100 per jaar had opgegeven, om zijn moeder plezier te doen.

Horace schudde afkeurend het hoofd.

„Dan hebt U ook de roeping niet gehad”, zei hij „of U zoudt gevoeld hebben, dat U het niet kon opgeven. Ik denk dat U bent, als de jonge man, die de hand aan den ploeg legde en voortdurend achter zich keek. Als ik eenmaal iets begon, zou ik het doorzetten; maar”, voegde hij er peinzend bij, „ik zou ook heel zeker van mijn zaak moeten zijn, voor ik het aanpakte. Juist als toen ik wou leeren lezen. U weet, dat ik mijzelf mocht opvoeden”.

„En hoe heb je dat gedaan?” vroeg David Lawrence, terwijl hij iets afslikte, dat teveel op een lach leek, om het in dit critieke moment te laten hooren.

Horace legde hem zijn methode uit; ze was eenvoudig, maar toch zoo succesvol, dat den leeraar de lust om te lachen verging.

„Hebt U al vroeger jongens les gegeven?” vroeg Horace tenslotte.

David Lawrence moest toegeven, dat hij tot nu toe niet dat voorrecht had gehad.

„U hebt zeker een eigen systeem uitgedacht?” vervolgde de jeugdige wijsgeer. „Er is een groot verschil tusschen jongens. Zoo lijkt Dick bijvoorbeeld heelemaal niet op mij. Die houdt alleen van kwajongens-streken en pretjes maken en spijbelen. Ik kan niet inzien wat daar goed aan is. Als het werk gedaan moet worden, dan moet men het doen. Bovendien houd ik van werken. Ik wil zoo vlug mogelijk opschieten, om even knap te worden als mijn vader. Beginnen we morgen met Latijn?”

„Zeker, als je dat verlangt.”

„Die vervelende thematies kunt u wel weglaten. Het is jammer, dat die zoo dwaas zijn. Ik heb de paar laatste dagen in Dick's boeken gekeken, zoodat ik wel weet, hoe wij moeten beginnen”.

David Lawrence begreep, dat hij met een dergelijken jongen, met zooveel aanleg, dadelijk tot de werkwoorden en de zinsvorming kon overgaan.

De knaap scheen inderdaad een buitengewoon bevattingvermogen te bezitten. Hij nam een onderwerp in zich op, dacht er over na en begreep het, terwijl een gewone leerling nog aan het begin ervan was. De onderwijzer bemerkte al spoedig dat Dick Jarvis juist was zooals zijn openhartige vriend hem had afgeschilderd — verstandig genoeg, maar zonder doorzettingvermogen. Hij was vol belangstelling en heelemaal niet lastig; en hij spande zich werkelijk in om de zaak te begrijpen. En toch was aan het eind van iedere les het resultaat steeds hetzelfde: de een begreep volkomen wat hem verteld was, terwijl de ander er blijkbaar niet het flauwste begrip van had.

De onderwijzer begon zich ongerust te maken om zijn schitterenden leerling. Er was iets onnatuurlijks in dien aanleg, nog afgezien van zulk een geheugen. Een goed geheugen is een prachtig ding, maar vaak misleidend. Het is uitstekend om er mee te schitteren, maar geeft vaak blijk van een oppervlakkige kennis, zonder dat het eigenlijk verstand er deel aan heeft.

Doch Horace Wilberforce toonde niet slechts te kunnen onthouden wat hij leerde, maar ook het te kunnen verwerken en dat, zonder meer inspanning of langeren tijd ervoor noodig te hebben dan zijn minder vlotte kameraad. Dit wekte vanzelf de belangstelling van den onderwijzer op. Deze had een sterk ontwikkeld gevoel voor humor en daardoor was de knaap voor hem een voortdurende bron van amusement. Het gaf niets om Horace te vertellen, dat iets was, als men hem niet daarbij kon vertellen, waarom het zoo was.

Dit tijdperk van zijn leven zou men gerust „Het tijdperk van vragen stellen” mogen noemen. Overal vroeg hij naar en alles onderzocht hij. Zijn verlangen om te weten kon niet bevredigd worden door de gewone formules, die den jeugdigen geest tevreden stellen.

Voorwaar, de feeën hadden zich niet bemoeid met Horace Wilberforce' geboorte of doop. Waarschijnlijk was daarbij een nuchtere, mathematische demon opgetreden, die aan het petekind der wetenschap de gave van het voortdurend onderzoek had geschonken.

HOOFDSTUK VIII

„ERFZONDE”

Het fladderen van een vuurrood lint en een enkelen blik op een donker, levendig gezichtje had bij David Lawrence de gedachte opgewekt, dat er nog een bewoonster in het huis was, behalve die, welke hij reeds kende. Maar de eigenares van de linten en het gezicht had hij nog niet ontdekt.

Hij had beide zoo zelden gezien, dat hij er niet verder over dacht. Hij had trouwens ruim zijn tijd noodig om te voldoen aan de eischen van Horace en om dezen, als de lesuren voorbij waren, in te wijden in de geheimenissen van sport en spelen.

Cricket bezat echter weinig aantrekkingskracht voor hem en roeien was in dien tijd nog te inspannend voor hem. Hij hield niet van loopen, behalve 's avonds, als de hemellichamen hem aanleiding gaven tot het stellen van vragen, die een sterrekundige zelf nauwelijks had kunnen beantwoorden.

Daar hij zijn moeder beloofd had, dat hij haar nooit meer in angst zou jagen door nachtelijke excursies, had hij daarmede opgehouden. Hij had nog nooit zijn woord gebroken.

Het feit, dat hij een gouverneur had en het verlangen, om daardoor alle wetenschap te verkrijgen, die deze hem zou kunnen bijbrengen, had volkomen allen glans ontnomen aan het bezit van een geheim rotsbol en het bespieden van denkbeeldige smokkelaars. Vergeefs had Dick al zijn welsprekendheid aangewend. Horace Wilberforce bleef beweren dat dit alles tijdverspilling was en weigerde Dick op zijn verdere tochten te vergezellen.

Dick mopperde, maar was genoodzaakt alleen op avonturen uit te gaan of den nacht door te brengen, zooals hij dit behoorde te doen — rustig in bed.

Maar niemand leed zoo zwaar onder den nieuwen regel als de kleine Mehatabel. Slechts zelden kon zij nog genieten van Horace gezelschap en dan nog was hij met zijn gedachten ergens anders en behandelde hij haar als een klein kind.

De beschavende invloed van haar nieuwe omgeving had een groote verandering in haar voorkomen veroorzaakt. Haar huid was blanker en zachter geworden; haar haar een glanzende bos natuurlijke krullen. Ze was nog steeds opmerkelijk door de lenige gratie van haar gestalte — een bekoorlijkheid, die zoowel verleidelijk als gevaarlijk was, maar in ieder geval betooverend. Zelfs Horace Wilberforce bemerkte iets van die bekoorlijkheid, als hij haar lenig van den eenen tak naar den anderen zag springen, of in boomen zag klimmen, die zoo hoog waren, dat zelfs Dick er bang voor was.

Ofschoon zij haar eersten vriend onwankelbaar trouw bleef, voelde zij zich tot Dick aangetrokken als tot een medelijder. Samen betreurden zij den afval van hun vroegeren kameraad, beschouwden den gouverneur als een lastpost en vonden Grieksch en Latijn een uitvinding van den duivel.

Het zou Dick zeer verbaasd hebben, als hij had geweten, dat Zuster Doldrum ieder vrij oogenblik besteedde, om het kind te onderrichten. Mehatabel had nooit haar eerste plan opgegeven om Horace's studie en zijn gouverneur met hem te deelen. Doch zij was zich te goed bewust van wat zij te kort schoot, om niet te zorgen, dat zij daarin had voorzien, voor zij ten tooneele verscheen. Intusschen was zij zinneloos jaloersch op David Lawrence, dien zij beschouwde als den vijand van haar nieuw bestaan. Hij legde beslag op Horace in zulk een mate, dat er voor haar geen tijd overbleef. Hij kon diens belangstelling wekken, zooals zij dit niet vermocht te doen. Geen wonder dat zij zich bij Dick aansloot, ofschoon deze nooit eenig vermoeden had van dien haat.

De aanbiddende genegenheid van een kind is onverklaarbaar. Of het een menschelijk of een dierlijk wezen geldt, steeds uit het zich op ongebreidelde wijze. In dit zigeunerkind leefde niet slechts een hartstochtelijke liefde, maar daarnaast een verlangen om genegenheid te vinden.

(Wordt vervolgd)

Bericht aan de lezers. Tot haar groot genoegen kan de redactie mededeelen, dat zij het alleen-publicatierecht voor Nederland verworven heeft van eene serie zéér belangwekkende geïllustreerde artikelen door den bekenden Engelschen sterrekundige Sir James Jeans, getiteld: *Hoe is het heelal gebouwd?*, met de plaatsing waarvan zij in het volgend nummer zal aanvangen. De redactie twijfelt niet, of de heldere, zeer gemakkelijk te volgen en van meet af aan boeiende trant, waarin Sir Jeans zijn betoog over dit actueele onderwerp heeft vervat, zal den lezers van „Buiten” vele waarlijk genotvolle oogenblikken verschaffen.

Foto Burckhardt

IN ONBEKEND ZWITSERLAND. WEESEN

IN ONBEKEND ZWITSERLAND

HET was in het voorjaar, in Montreux. Den ganschen dag waren we op de been geweest, hadden ons geweerd in den zonneschijn, toen het fleurige bloemen-corso steeds weer langs trok en Zuidelijke uitgelatenheid voor ons Noorderlingen geen uitbundigheid meer beteekende. Maar nu waren we moe van zon en lucht en bloemengeur en we hadden een rustig plekje weten op te sporen, waar 't koel was te zitten onder den avondlijken hemel. Daar troffen we ook onzen Zwitserschen vriend, wiens oogen brandden als die van een Italiaan, die bier dronk als een geboren Beier en die over de rotsen sprong, zwaar bepakt, als een gems. Het bier had hem de tong losgemaakt. „Ach, nein”, zuchtte hij, „hier woon ik niet, hier ben ik niet thuis, hier ben ik vreemdeling. Ik kom van ginds uit het Noordoosten van Zwitserland, uit Arbon aan de Bodensee . . . Daar is het goed te wonen, daar is de Zwitser bij zichzelf thuis, komen de vreemdelingen in kleiner getale. Ach ja, de vreemdelingen. U neemt me niet kwalijk . . . We hebben ze graag, de vreemdelingen, Zwitserland is nu eenmaal het drukstbezochte touristenland, we moeten leven van de „vreemdelingenindustrie!” Maar thuis ben je toch daar het meest, waar we Zwitsers met elkaar zijn. Dat is in Arbon, dat een bloeiende industrie bezit, zoodat het hotelwezen er niet de voornaamste bron van inkomsten is. Zoo is het in de heele Thurgau”. ☞ De Thurgau heeft geen groote stad, geen centrum, dat alle andere plaatsen opslokt. Overal liggen kleine stadjes en dorpen verspreid. De hoofdstad is Frauenfeld, al van oudsher. Want al heel vroeg werd de streek bebouwd. Arbon b.v., vroeger een visschersdorp, verrees op de plaats, waar eenmaal lag de Romeinsche vesting Arbor felix, die in de eerste eeuw n. Chr. werd gebouwd ter bescherming van den heerweg, welke Augusta Rauracorum (Augst) met Brigantia (Bregens) verbond. In de vijfde eeuw kwamen de Alemannen opzetten en ze verwoestten de heerbaan. Ze kwamen en bleven er, zich vestigend tusschen het Bodenmeer en de bergen. De Thurgau is geen land van ontzaglijke, verbijsterende natuur. Zacht golven er de heuvelen van Oost naar West — een reeks morenen van den Rijngletscher.

Vredig stroomt de Thur, waaraan de streek haar naam dankt, door het groene land. Donkere bosschen bedekken de heuvelen, verscholen liggen er de dorpen. Het is een bescheiden land, het dringt zich niet op, maar het heeft een verborgen schoonheid, die men moet ontdekken om dan voorgoed door haar te worden gewonnen. En als men in het voorjaar dit land bezoekt, dan vergaat het den reiziger als den schepeling, die zich overgeleverd wist aan de Lorelei, aan de sirenen, wier lokking hij niet kon weerstaan. Want heuvelen en dalen zijn overal met vruchtboomen beplant, de bongerds rijen zich in aaneensluitende reeks. Immers eenmaal werd telkens opnieuw de jeugd onderricht: „Im kleinsten Raum pflanz einen Baum!” De raad werd nauwgezet gevolgd en nu kan de Thurgau gevoegelijk de Zwitsersche Betuwe worden genoemd. Overrijk bloeien er appels en peren, zetten er weelderig vrucht. Ontzaglijk is de oogst: in den herfst van 1927 werden niet minder dan 50 millioen peren en appels geoogst. Een groot percentage wordt verwerkt tot appelwijn. En de echte Thurgauer, hoewel zich verheugend over dezen rijken oogst, is in zijn hart bedroefd, dat tengevolge van deze intensieve cultuur de wijnbouw werd verwaarloosd. „Ja, ja”, peinsde onze vriend, „de hellingen, die Onze Lieve Heer voor den wijnbouw heeft geschapen, worden nu met gras en kool beplant! Maar er is nog wel goede wijn bij ons in Arbon — zijn trouw hart sprong op van blijdschap, dat hij 't ons kon melden — er zijn nog wijngaarden op den Ottenberg en in den beneden Thurgau in de schaduw van burchten en kloosters. Er is nog wijn, die 't best kan opnemen tegen Bourgonje!” ☞ Veel burchten, veel ruïnen ook van voorbijgegangene macht vindt men in de Thurgau. Leenheer waren er eenmaal de graven van Kyburg en van Habsburg. Vooral de graven van Kyburg hadden een plaats in het hart van hun leenmannen gewonnen,

„Got ère iuch Turgöun,

Daz ir sô staeten muot

Ze Kyburg hebet den hêrren guot!”

☞ Zoo zong eenmaal de minnezanger de trouw van de inwoners van de Thurgau aan de graven van Kyburg. ☞ Maar

Foto Burckhardt

IN ONBEKEND ZWITSERLAND. ARBON

ook van de Habsburgers waren ze trouwe volgelingen. Ze streeden onder hun vaandel in de slagen bij Morgarten en bij Sempach en tegenwoordig staat zelfs vast, dat de landvoogden in de kantons der eedgenooten, wier naam berucht werd in de Zwitsersche historie, uit de Thurgau kwamen. „In der zyten waren edellüt in Turgöw, die ouch gern grösser herren weren gesin, und war da ein Gessler, der ward vogt ze Ure und ze Switz, und einer von Landenberg ze Unterwalden”. Nog bleven ongeschonden bewaard de kasteelen van Frauenfeld, Sonnenberg, Altenklingen, Hagenwil, Weinfeld, Salenstein, Bürglein, Arbon. ☒ Van Arbon trok eenmaal de Iersche Christenprediker Gallus naar het Steinachtal, waar hij als kluizenaar zich vestigde. Een klooster werd later op dezelfde plek gebouwd en uit dit klooster groeide de stad Sankt Gallen, een stad, die gegroeid is tot een machtig handelscentrum. Wonderlijk genoeg! Want Sankt Gallen ligt niet alleen niet aan een breeden verkeersweg, het ligt haast afgesloten van de wereld in een smal dal, tusschen de bergen geklemd, bijna 700 meter boven den zeespiegel. Een merkwaardig volk moet daar wonen, dat oneindige moeilijkheden wist te overwinnen, niet alleen op handelsgebied. Want in Sankt Gallen was de wereldlijke macht in handen van een abt, terwijl de inwoners vrije, onafhankelijke Protestanten waren. Dit heeft intusschen aan den bloei der stad niets geschaad. Wel is de oeroude abdij die eenmaal een centrum was voor

de geleerde wereld, opgeheven, doch de prachtige barok-kerk, het grootste bedehuis van Zwitserland bleef bewaard, waar eenmaal de Benediktijner monniken in overpeinzing heen en weer gingen. ☒ Bij Sankt Gallen leeft de Rijn in zijn prille kinderjaren: in jeugdigen overmoed overstroomde hij de velden, totdat nu eindelijk paal en perk is gesteld aan zijn buitensporigheid. En tegelijk kunnen de Zwitsers, die, waar ze ook wonen, toch altijd weer de bergen zoeken, steeds hoger en hooger zonder levensgevaar te achten, hun

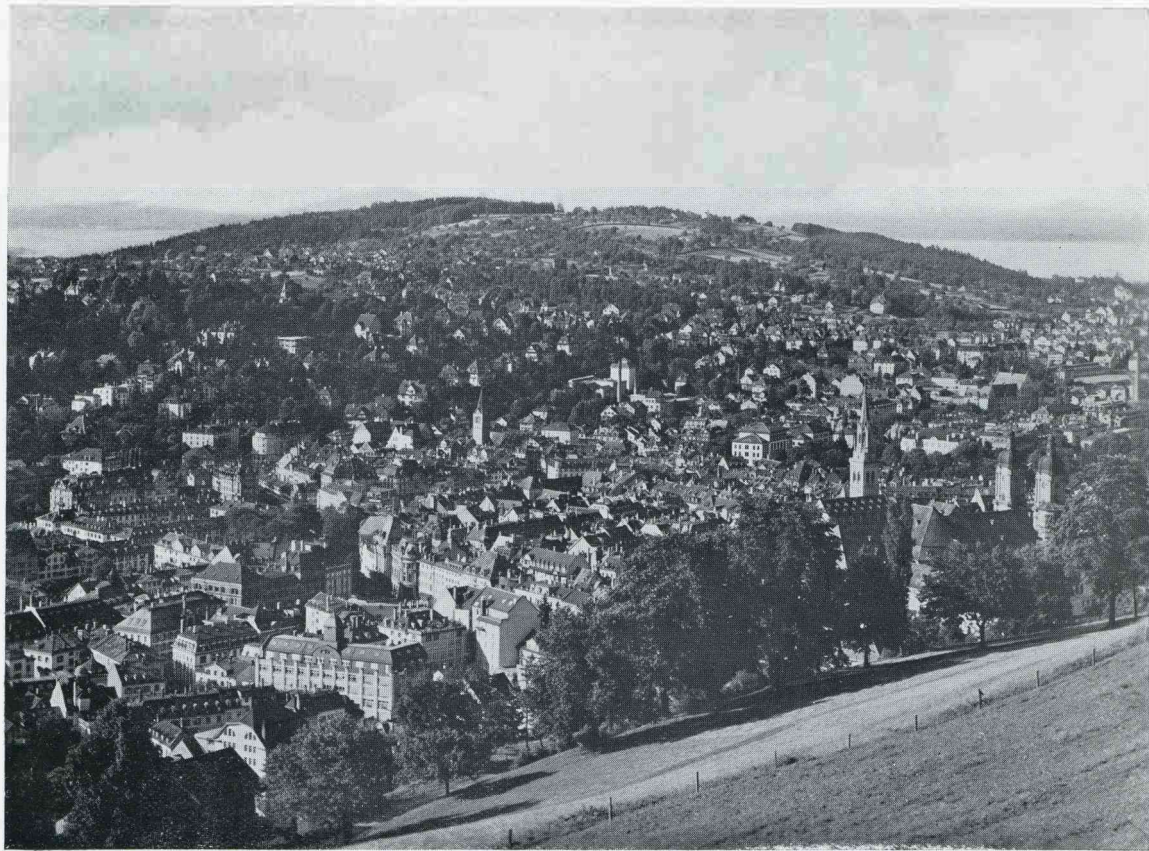

Foto Burckhardt

IN ONBEKEND ZWITSERLAND. ST. GALLEN MET BODENMEER

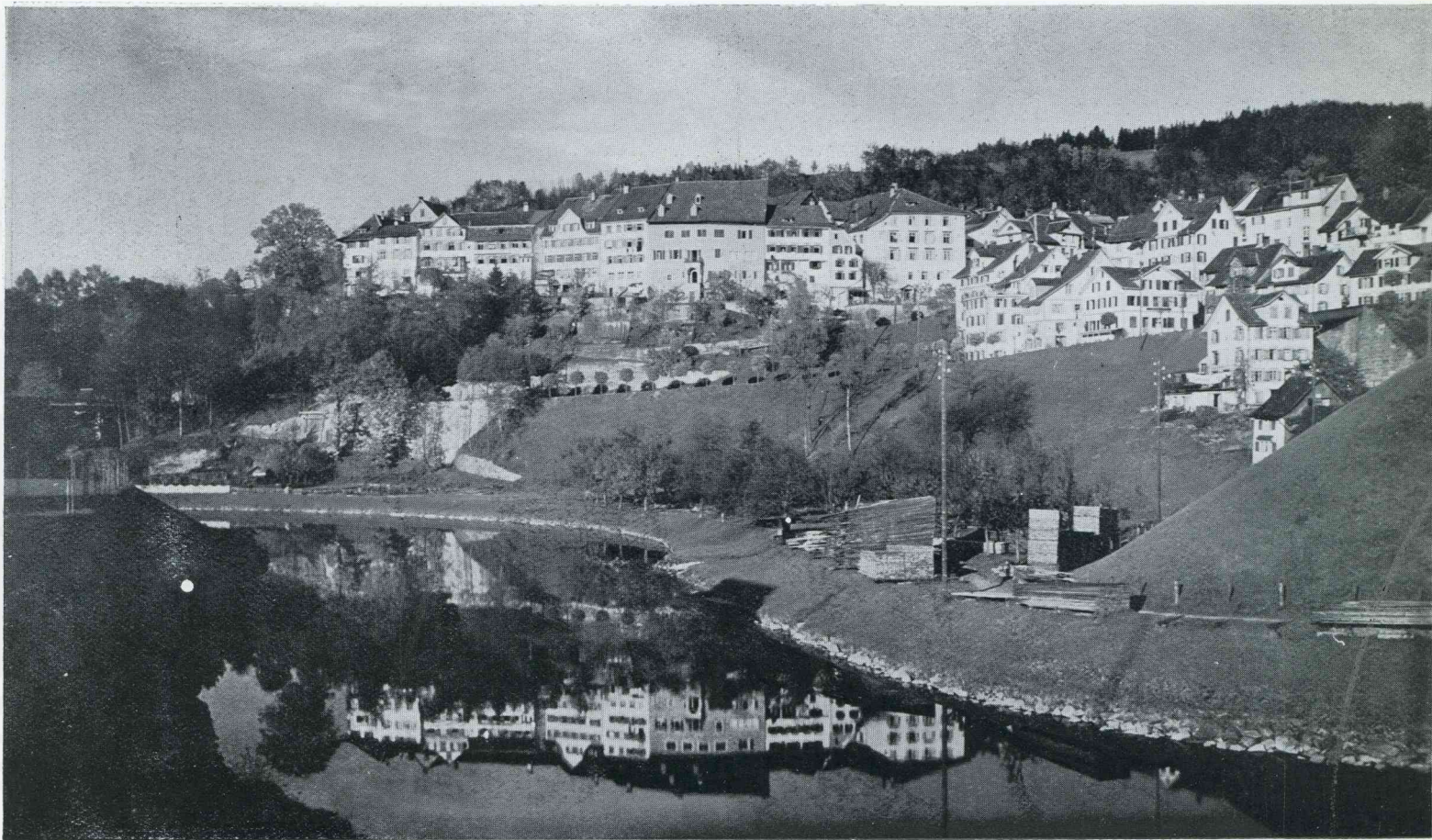

Foto Burckhardt

IN ONBEKEND ZWITSERLAND. TOGGENBURG

hart ophalen. Daar is de Säntis, die zelfs zichtbaar is in de Thurgau, er het einde van den horizon bepaalt, daar is de steile Churfirten, daar zijn 's zomers de Alpenweiden, 's winters de skivelden in dalen zoo hoog tegen de bergen opklim-

IN ONBEKEND ZWITSERLAND. APPENZELLER-ZONDAGSKLEED

mend, dat ze zelfs tot de toppen der bergen reiken, 3251 M. hoog. Om ten slotte een besluit te vinden in het Tödi-gebergte. Tusschen dit gebergte liep eenmaal de oude Romeinsche heerbaan. Hier strekt zich ook de Wallensee, het diepste meer van Zwitserland, onvergetelijk, al te weinig bekend. Van Wallenstadt, streng en koel, strekt 't meer zich lang en smal uit, geklemd tusschen de bergen tot Weesen toe, een vrolijk, vriendelijk stadje. Weesen heeft een haast zuidelijk klimaat, de wijnstok groeit er en meer en meer wordt het om de zachtheid van zijn klimaat bezocht. En om zijn schoone ligging. ☞ Iets meer nog naar het Zuiden, niet ver van den bovenloop van den Rijn vinden we Chur, waar reeds in de vijfde eeuw een der voornaamste en invloedrijkste bisschopzetels was gevestigd. Reeds toen was het een cultuurcentrum van beteekenis, wat men in zulk een afgelegen dal niet zou verwachten. Maar het is gebleken, dat overal waar oude historische verkeersaderen op dwarsdalen stooten reeds vroeg beschaving en kunst was te vinden. Van de alleroudste kunst is echter in Chur niets meer over: uit de dertiende eeuw dateren de minder belangrijke graven der martelaren Valentinianus en Lucius. Ook de Lucius-Dom is bewaard gebleven uit dien tijd: katholiek is het grootste deel der bevolking van Chur, zoodat de kathedraal in oude glorie voortbestaat. ☞ Maar we zijn nog niet heel Sankt Gallen doorgeweest. Nog misten we het Toggenburgdal, met zijn beboschte heuvels, zijn dorpen, die er als steden uitzien, zijn intense industrie en . . . zijn oude boerderijen! Hier en daar verrijzen treurig de resten van oude kasteelen. Allerlei facetten toont dit dal. Daar is de streek, waar de menschen zwaar en moeilijk leven, waar Zwingli geboren werd. In Alttoggenburg vinden we een makkelijker menschenras, half boer, half koopman. Hoe meer men Untertoggenburg nadert, des te meer treedt de koopman op den voorgrond. Er is misschien geen streek, waar duidelijker merkbaar is, hoe de bodemgesteldheid op den mensch inwerkt. Daar waar de Säntis het landschap beheerscht, is de Toggenburger langzaam, voorzichtig, hard, maar tegelijkertijd, terwijl hij in de buurt van de stadjes Wil en Gossau van volkomen tegengestelde allure is, praatziek en vlug van geest. ☞ Curieus is het, dat het kanton St. Gallen ook het kanton Appenzell herbergt. Dat wil zeggen, dat Appenzell aan alle kanten door St. Gallen omringd wordt. Het laat zich niet verdringen, maar het is ten slotte niets anders dan een gevangene. Appenzell trekt zich hiervan echter niets aan, het gelijkt een vrolijke aquarel, zonnig, warm, zonder donkere tinten, zelfs niet in de schaduw van den

Säntis. Het is een frisch en teeder berglandschap; groote, statige dorpen, Hollandsch-zindelijk liggen overal verspreid, in het dal en op de hellingen, ieder huis heeft er zijn gordijnen en zijn geraniums voor het venster. Het bekende Zwitsersche borduurwerk wordt in Appenzell gemaakt, zelfs hoog boven in de bergen zitten de vrouwen en meisjes voor het borduurraam. De vrouwen en meisjes in haar rijke en kleurige kleederdracht, die hier nog overal is bewaard gebleven. Vrolijk zijn de inwoners van Appenzell en bij de feesten wordt lustig gezongen en gedanst. Dan komen ook de oude kostbare kleeren te voorschijn, die al door de overgrootmoeders werden gedragen, o.a. op het „Schützengelfest”, dat ieder jaar gevierd wordt op den Wildkirchli op den Säntis. Lentefeesten, herinneringsfeesten worden er nog in volle glorie gevierd: begin Mei komt het heele volk in politieke samenkomsten onder den blooten hemel bijeen. ☞ Als in de dagen der eedgenooten, toen toerisme nog onbekend was, toen Zwitserland nog geen kijkspel, maar alleen een cultuurland was. Iets wat men tegenwoordig zoo licht geneigd is te vergeten, overweldigd als men wordt door de schoonheid der natuur.

R. v. O.

Lente in het Hongaarsche Laagland

ZOOALS de oase de eenige plaats in de woestijn is waar het oog van den reiziger leven en kleur vindt, zoo kunnen de dorpen der volken, die van den landbouw leven — de volken uit de eentonige poesta's van het Donau-dal — als oasen beschouwd worden, waar de flora met haar kleurigen rijkdom den mensch in verrukking brengt. De goddelijke voorzienigheid heeft de bewoners der Donau-vlakten op zeer bijzondere wijze bedacht — de zomer is in deze streken tropisch heet, de herfst gaat voorbij met regen en nevels, de winters zijn streng. Maar dan volgt — evenals in Siberië — plotseling de ontwakende lente. In de vlakte geschiedt het ontwaken des levens binnen eenige dagen, eenige weken, en in dien tijd schenkt de Almachtige in zijn groote vrijgevigheid alle schoonheid en glans van het lachende leven. De bevolking der poesta's weet het wel, dat deze pracht slechts eenige weken duurt en dat daarop de tropische hitte volgt. Zij ziet de komende lente en de levenwekkende zonnestrallen in feestelijke stemming tegemoet. Den langen wintertijd benut dit volk om fraaie kleedingstukken te vervaardigen, die gedragen zullen worden wanneer de lente in 't land is! De schitterende patronen ontleenen zij aan de bloemen, ook de kleuren worden samengesteld naar de kleuren der bloeiende vruchtboomen. ☞ Opmerkelijk is het dat ook de vruchtboomen in enkele dagen bloeien.

Foto Krenn

IN ONBEKEND ZWITSERLAND. CHUR MET DEN FALKNISS

Twee, drie dagen . . . en de betoverende kleurenpracht is alweer verdwenen. Wanneer wij in dien tijd de meisjes en vrouwen ontmoeten in haar mooie, kleurige toiletten, dan valt het ons moeilijk te gelooven dat wij hier staan tegenover schoonheidsgevoelens die uit de eenvoudige ziel van het volk geboren zijn; eerder zou ons onze fantasie voorspiegelen dat wij hier toeschouwers zijn in een revue van een groot kunstenaar. ☞ Zoo viert dit volk de lente gedurende die enkele weken, daarna kleedt het zich niet meer in zijde en kant, want bij de groote hitte worden slechts eenvoudige linnen kleeren gedragen en in de koude jaargetijden trekt men praktische, warme, donkere kleedingstukken aan. ☞ Hier moet nog gewezen worden op een andere eigenaardige kunstuiting van dit volk, welke eveneens met de lente in verband staat. Zoodra men de zekerheid heeft, dat het weer langen tijd droog zal blijven, gaat men tot het beschilderen der

Foto v. Kankowsky

LENTE IN HONGARIJE. GEREED VOOR DEN KERKGANG

woonhuizen over; daarbij worden niet de woonvertrekken beschilderd, maar de buitenmuren der huizen, daar „de muren van het huis meer gezien worden dan de kamers”. Het valt niet te ontkennen, dat de decoratieve beschildering der muren op veler smaakgevoel een ontwikkelenden invloed heeft. Dit beschilderen der huizen wordt door de vrouwen en meisjes naar eigen inzicht gedaan, zij ontwerpen zelf de patronen en hebben nooit een leermeester gehad. ☞ Het hier geschetste beeld van de veelzijdige schoonheid der lente is door slechts weinig menschen waar te nemen, aangezien het met omslachtig reizen en verre tochten gepaard gaat. Maar enkele beelden, een weergave van enkele schilderachtige tafereeltjes kunnen ons toch de romantische pracht en rijkdom, die de menschelijke fantasie verre overtreft, doen gevoelen van de wijze waarop de lente zich in menige streken der wereld openbaart! K.

DE WILDE KATER

HIJ was uit 'n nest van vier. Drie werden er dadelijk in een sloot verdrongen, doch hij, het rossige kater-tje, mocht blijven. Hij groeide voorspoedig, doch hoe grooter hij werd, hoe meer men de rossige huid

verachtte. Melk kreeg hij schaars; snoepte hij dan volgde een ongenadige schop. Eens toen hij met zijn kop in een melkkan was gedrongen, niet meer terug kon en al worstelend de kan aan scherven sloeg, besloot men 't kater-tje ook te verdrinken. ☞ Hij werd in een zak gevangen met een zwaren steen tot gezelschap. Doch de zak scheurde in het water, 't katertje zwom naar den kant en zocht de vrijheid. ☞ De

vrijheid is een kostbaar bezit, doch men moet ze kunnen gebruiken. ☞ Dat kon het katertje nog niet, 's avonds kreeg het honger en het miauwde vragend voor 'n vreemd huis. Maar de bewoner nam een tang en sloeg hem 'n achterpoot kapot. Den geheelen nacht lag hij onder 'n haag de wonde te likken. Den anderen dag liep hij met 'n paar schoolkinderen mee, die hem lokten tot hun huis. Daar kreeg hij melk en eten. Van vreugde deed 't katertje iets onbehoorlijks en de moeder bestrafte de kinderen, omdat ze 'n vieze kat hadden meegebracht, 'n viès, rood beest. ☞ Weer werd hij verdreven en hij besloot voortaan zich niet meer met de menschen op te houden. Het was 'n heel besluit, want hij vreesde dat hongerlijden zijn deel zou worden. Maar liever dan verschopt te wezen, koos hij het avontuur. ☞ Honger en dorst maken slim, moedig en sterk. Uit lijfsbehoud moest hij er dag en nacht op uit. Want ving hij des daags geen vogel, dan moest hij 's nachts de muizen zoeken in de korenrijt. Toen de winter kwam, was 't katertje tot 'n sterken, grooten kater gegroeid, een roode panter met scherpe oogen, scherpe klauwen en met stalen peezen. ☞ De winter deed hem geen kwaad. Hij zat dik in zijn roode huid, zoodat hij geen koude voelde. Hij haatte de menschen nog wel, doch hij vreesde ze niet meer. Hij vertrouwde op zijn reuk, op zijn oogen en op de snelheid van zijn pooten. ☞ Als de boeren slachtten en

in de keuken 'n borrel dronken op den dood van 't vette varken, vrat de kater het lekkerste stukje uit de rose ham. De vogels waren in den winter dom. In plaats van te vliegen om warm te worden, zaten zij dik in de veeren te suffen. Hij hoefde maar voorzichtig neder te sluipen en met één klauwslag had hij er twee tegelijk. De musschen waren het vetst, want die vonden zaad bij de kippen van den boer. ☞ De roode kater was een wilde roover geworden. Hij beklagde zijn soortgenooten, die zich nauwelijks buiten het huis waagden en genoeg moesten nemen met hetgeen de gehate menschen hun voorzetten. Hij had overal zijn tehuis, warme, veilige plekjes in hooibergen, in schuren, in dichte hagen, waar 't wild soms zoo maar voor 't grijpen was. ☞ Zijn domein was het geheele gehucht van boerderijen en dagloonershuizen en het strekte zich nog uit tot den grooten weg, tot het bosch en de beek. Daar zocht hij afwisseling in zijn voedsel bij kikkers en visschen. Het vangen van een voren gaf hem een sportief genoeg, want met bliksemende snelheid moest hij den klauw in het water slaan. Het oefende hem ook in geduld en volharding, omdat hij wachten moest tot een voren onder zijn bereik voorbij schoot. ☞ In het bosch genoot hij het meest van het vrije, wilde leven. Hij was er de schrik van konijnen en eekhorens en als zijn roode huid zichtbaar werd achter

de stammen ritselde het overal van wegstuivend wild. ☞ Ook toen de winter een diepe laag sneeuw over het land wierp en het water bevroren was, benijdde hij niet de katten in de huizen. Wel werden nu zelfs de musschen mager, en kropen de muizen diep in de mijten weg, doch iederen nacht ontdekte hij wel een hol of gaatje, dat hem in een duivenhok of kippenren bracht. ☞ Hij was nu zoo verzekerd van zijn kracht,

Foto v. Kankowsly

LENTE IN HONGARIJE. BRUIDSPAAR

dat hij de hoenders aandurfde en ze meesleepte naar zijn hol, een verborgen kamertje onder den berg takkebossen van den bakker. ☞ Eens in een nacht, toen de maan helder over de sneeuw scheen, ontmoette hij den bunzing, zijn aarts-vijand. Het ging om een duif, die onvoorzichtig op den bodem van zijn hok was blijven zitten. Wie zou de duif hebben? Zij zagen elkaar met hun groene oogen aan, grimmig lieten zij de scherpe tanden zien. Toen maakte de kater zijn grooten sprong en beet den bunzing, dat stinkende beest, in den nek. In een walm van stank vluchtte de vijand en de kater, met de haren woest omhoog, de staart gezwollen, kroop door het gat, dat de bunzing al gegraven had en sleurde de piepende duif door het maanlicht weg. De grijze veeren stoven achter hem over de sneeuw. ☞ De strooper, die in het huisje aan de beek woonde, loerde op den kater, want hij had gehoord dat de roode huid veel geld waard was. Hij zette iederen avond de val uit, doch wel sprong de bunzing erin en den volgenden avond het wijfje van den bunzing, doch de kater, slimmer dan allen, liep spottend om het ijzeren ding heen en stal het mooie krielhaantje uit het hok. Nu lag de strooper gereed met zijn geweer, doch de kater had zijn jachtterrein verplaatst naar de andere zijde van 't gehucht. ☞ De winter ging voorbij. Storm, regen en hagel waren de voorboden der lente. De roode kater, overmoedig, snoof de nieuwe lucht in. Alle

dieren staken trouwens de koppen op en de luie huiskatten waagden zich in de tuinen en achter de hagen. ☼ Er waren ook katers bij, een grijze, een zwart-en-wit-gevekte en een Cypersche. Deze was verwaand, blies geweldig en meende dat hij de heer van allen was. Doch toen de wilde kater op het terrein verscheen, fier, glanzend rood, met een staart als een geesel en lange, krijgshaftige snorren, miauwden allen hem vriendelijk toe en de rivalen, blazend nu van angst, slopen weg achter de hagen. Zelfs de Cypersche had zijn invloed verloren, toen hij gehavend en geplukt los kwam uit de klauwen van den rooden duivel. ☼ De lente kwam, de kater heerschte alleen als een koning over zijn gebied en in den nacht was de lucht vervuld met het geluid van zijn machtige stem. ☼ Toen de zomer over het land straalde, zag hij trotsch naar de talrijke kleine prinsjes en prinsesjes, rood en moedig als hij zelf. Alleen, als een boer met 'n miauwenden zak naar de sloot liep, spanden zich zijn klauwen in woede, grimmig blies hij zijn toorn uit en zwiepte wild met zijn staart. Dan stootte hij des nachts als een razende door de hoven of huilde, diep uit het bosch, om wraak. ☼ In Augustus, toen alles loom en lui was door de hitte, stapte de kater langs een koel weilje. Een varken zoogde er een nest glimmende jongen. Plotseling voelde hij de lust tot een groot avontuur. Hij naderde het varken en met één slag greep hij een rose biggetje. Een ontzettend geschreeuw verscheurde de zonnige stilte. De kater moest snel vluchten, doch hij hield zijn prooi vast en sleepte het schreeuwende ding achter een struik. Daar deed hij zich te goed aan een rijk en zeldzaam gerecht. ☼ De zon was heet en de schaduw koel. De wilde kater lei zich tevreden te slapen. ☼ Doch de boer kwam met zijn jachtgeweer. Hij sloop op zijn teenen nader, het schot viel. Nog eenmaal sloeg de kater zijn klauwen uit, een grimmig gesis stiet hij uit naar den laffen, gehaten mensch. Dan braken zijn groene oogen, zijn sterke leden vielen slap neer en de gloed van zijn roode huid doofde. J. W.

De Pankgraven

ECHTE ridders uit de Middeleeuwen in onzen tijd? Ja — die bestaan er nog, en wel te Berlijn! In Maart hebben deze ridders, de „Pankgraven”, den 550sten verjaardag hunner vereeniging, de „Pankgrafschaft” gevierd. In de kroniek van de „Pankgrafschaft” staat te lezen, dat in het jaar 1381 Graaf Udo „met den gekloofden klauw” de Rehbergers, zijn vijanden, versloeg. Hij veroverde hierbij het gebied om den „Wedding”, een van de noordelijkste gedeelten van Berlijn, gelegen aan het riviertje de Panke. Bij deze gelegenheid werd het Pankgraafschap opgericht. De tegenwoordige Pankgraven zijn meest vaklieden, kooplieden,

Foto v. Kankowsky LENTE IN HONGARIJE. DE „DRIE GRATIËN

beamten enz., en dragen bij hun bijeenkomsten en feesten middeleeuwsche kleederdracht. Een of twee maal per jaar geven zij nog blijk van hun strijdlust, doordat zij aan de een of andere kleine stad, liefst een die nog in het bezit van middeleeuwsche vestingwerken is, den veetehandschoen toezenden. Op een mooien ochtend komen de Pankgraven nu in volle uitrusting in de nabijheid der stad bijeen, houden „krijgsraad” en beginnen de bestorming. Zij ontmoeten hierbij gewoonlijk weinig verzet, want in de stad is iedereen natuurlijk voorbereid. Het stadhuis wordt bezet en de burgemeester moet de sleutels der stad aan den leider der Pankgraven overhandigen. Daarna wordt onderhandeld over een passend „losgeld”, dat den vorm van een „ridderlijk” onthaal met spijs en drank heeft en door de stad betaald wordt . . .

F. F. S.

Foto v. Kankowsky

LENTE IN HONGARIJE. BUURPRAATJE BIJ HET SPINNEWIEL

EEN REIS DOOR KAMEROEN (II)

OVERAL in het grasland werd ik door de Opperhoofden, die fantastisch uitgedost waren en omringd van hun vrouwen en gevolg, persoonlijk ontvangen. Onder anderen was daar ook de beroemde en be-

ruchte heerscher Guafo van Bandy, die drie uur te paard van de rotswacht Bamenda verwijderd, woont. Zoiets leelijks en diks als dezen Guafo, heb ik nog nooit in mijn leven gezien. Hij droeg een muts met talloze, naar alle kanten uitstaande, olifantsharen bezet. In zijn lievelingshuis, het Mimbo-Drinkhuis, nam hij plaats op een met houtsnijwerk versierden troon en bood mij een zelfden zetel aan. ☼ Twee naakte, jonge, mooie dienstdoende vrouwen droegen zijn bronzen pijp en een Mimbo-alabas aan. Ik schilderde hem en toen hij zijn beeltenis zag, barstte hij in een brullend gelach uit, waardoor zijn tweehonderd vrouwen gelokt werden, die toe kwamen loopen en een koor van huilende bijvalskreten slaakten. ☼ Het is Guafo die den ontdekkingsreiziger Zintgraff, die aan de spits van een Guafo vijandig gezinden stam, een strafexpeditie tegen dit opperhoofd had ondernomen, door list overwonnen heeft, waardoor hij de geheele expeditie van den moedigen reiziger onmogelijk maakte. De vrouwen in Grasland loopen geheel naakt. Bij feestelijke gelegenheden smeren zij het geheele lichaam in met fijn gewreven rood hout of roode Latheritleem. ☼ De mannen dragen een kleinen lendendoek en hoe rijker zij zijn, hoe grooter deze is. De gala-uniform van den man bij een feestelijke gelegenheid bestaat uit rood gekleurde beenen. ☼ Meestal begon de ontvangst hiermede, dat 200 à 300 vrouwen ons tegemoet trokken en onder het uiten van kreten zich met één hand op den rond geteekenden mond sloegen. De andere hand hielden zij 'op de knie. Zoo renden zij in gebukte houding ons tegemoet, keerden zich, in onze nabijheid gekomen, weder om en liepen terug. Spoedig kwamen wij dan bij het opperhoofd aan, die door zijn vrouwen, familie en volk omringd was, dikwijls wel 3000 menschen bij

elkaar. Het vreeselijkste oogenblik was echter, wanneer hij ons ten aanschouwe van alle aanwezigen de hand reikte. Hij meende door dit gebaar het verstand der blanken op hem te doen overgaan. ☼ De chef van het station Bamenda was zoo

vriendelijk mij op een dienstreis mede te nemen, gedurende welke ik gelegenheid had het verlaten dorp van den Bangolastam te bezoeken. Ik zag de prachtige uit hout gesneden figuren aan de deur van het huis van het opperhoofd, die gedoemd waren met het dorp te vergaan en later door oerwouden overwoekerd te worden en liet het opperhoofd weten dat ik het houtsnijwerk graag wilde ruilen tegen voorwerpen die zijn belangstelling hadden opgewekt. Met vreugde nam hij mijn aanbod aan en weldra trok ik met mijn schat beladen verder, steeds verder, naar Toemban toe, de hoofdstad van het sultanaat Banoem, door den wijzen en machtigen Njojo geregeerd. Gedurende den laatsten dag reden wij door eidelooze verlaten uitgestrektheden, waar zelfs de oliepalmen door grasbranden waren verteerd. Na een rit van zeven uren zagen wij plotseling vier ruiters op ons toestormen, die zoo dik gekleed en zoo versierd waren, dat ik onwillekeurig mijn blijdschap uitte geen hoveling van den grooten Njojo te zijn, want bij deze hitte, zóó dik gekleed . . . brrr! Er volgde een onderdanige begroeting en toen, stotterend, de hand op den mond gelegd, vertelden zij dat Njojo ziek lag en ons niet persoonlijk kon ontvangen. Dit was voor mij een groote teleurstelling, daar

ik mij juist zoo bijzonder op de ontvangst door Njojo had verheugd. ☼ Doch mijn teleurstelling maakte spoedig plaats voor een groote verbazing. Geheel Toemban is omringd door vestingen die den vorm van diepe, breede grachten hebben. Toen de eerste voor ons lag en de weg breeder was geworden, kwam een groep van ongeveer veertig ruiters in razenden galop op ons toe gereden, begroette ons en voerde de prachtigste staaltjes van rijkunst uit, waarna zij zich naast ons opstelde. De ééne ruiter was al dikker

dan de andere in gewatteerde costuums gekleed. Ook de paarden droegen rijk versierde dekken, ongeveer als bij de tournooien in de middeleeuwen. Door de trotsche ruiters gescorteerd, kwamen wij bij de tweede en derde omwalling der stad. Eindelijk bereikten we een smalle poort, waardoor wij de stad binnenreden, waar wij door de mooie, maar zeer corpulente moeder van Njojo ontvangen werden. De „Nah”, (zooals zij genoemd werd) zat op een rijk gesneden en door groene boombladeren beschutten draagstoel. Toen men bemerkte, dat wij ergens dorst hadden kwamen direct keurig gekleede vrouwen, met oud-Assyrische haardracht, ons koele dranken reiken, die in met paarden versierde kalabassen koel gehouden en uit buffelhorens gedronken werden. ☼ De duizenden Banni's en Haussa's¹⁾ groepeerden zich op schilderachtige wijze voor het

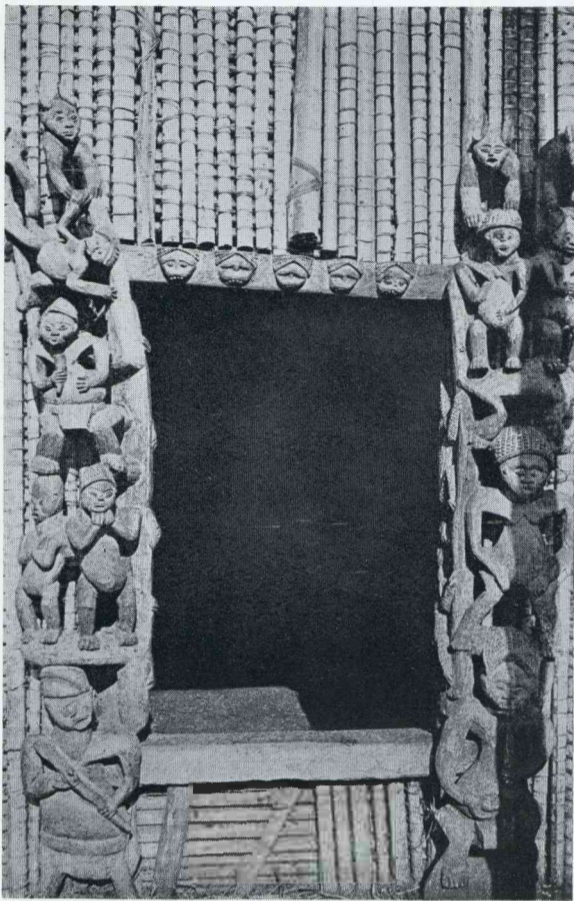

Foto Vollbeh

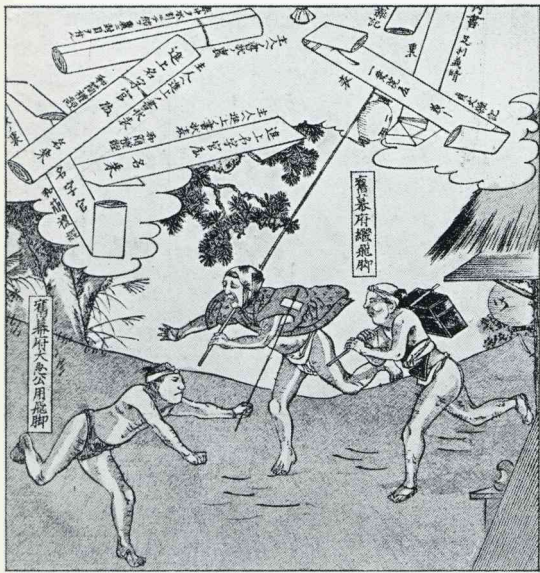
KAMEROEN. HOUTSNIJWERK AAN EEN BANGOLA-HUIS

Foto Vollbeh

KAMEROEN. VESTING

paleis. De plaats waar zij zaten was 150 M. lang en 80 M. breed en gaf uitzicht op het van leem en gesneden zuilen gemaakte paleis van het opperhoofd. In het midden zat de Nah. Wij reden nog eens naar haar toe en gaven haar de hand. Vervolgens stegen wij af en werden door het labyrinthachtige paleis gevoerd, naar den aan koorts lijdenden Njojo. ☼ De arme man zag er in 't geheel niet indrukwekkend uit, hij had staar op het eene oog. Maar alles wat er in Bancem te zien was, getuigde van een wijs beleid. Hij regeert over 80.000 onderdanen en zijn land is zes dagmarschen breed en twaalf lang. (Een dagmarsch is een rit van vijf en een half uur te paard). ☼ Gelukkig werd Njojo spoedig weder gezond en keek toe, terwijl ik zijn lievelingsdochter schilderde. Toen moest ik hem zelf schilderen, „en face” en „en profile” terwijl hij mij gegeneerd toefluisterde dat hij geen baard had, maar of ik op zijn portret een rechtopstaande snor wilde schilderen. Ik weigerde dit beleefd. Toen de beide portretten klaar waren moest hij er één uitkiezen. Zijn keuze viel direct op het portret „en face” omdat zijn beide oogen hierop voorkwamen; hij dacht dat het „en profile” portret niet nauwkeurig geleek, want hij wist heel zeker dat hij twee oogen had. . . . ☼ De school voor de inboorlingen interesseerde ons erg en wij gingen er in gezelschap van den sultan heen. De wanden van deze school zijn uit dikke stukken leem opgebouwd, binnen steunen twaalf zware palen en bij den ingang vier palen het met gras en schilpad-motieven versierde dak. Aan de

JAPANSCH BRIEFBODEN 17DE EEUW

wanden hingen een kruis en een schwarzwalder klok. Allereerst moesten de leerlingen ons de nationale volksliederen voorzingen, daarna werden er op het bord eenige zinnen in het eigenaardige beeldschrift der Banoem's geschreven. Ik vroeg het opperhoofd of de kinderen iets mochten teekenen, en weldra kreeg ik een menigte teekeningen, die alle van een sierlijken smaak getuigden. ☼ Eenige leerlingen hadden zelfs rooden en zwarten inkt gebruikt, anderen echter konden niet op papier teekenen, zij liepen naar buiten en maakten hun teekeningen in het zand. . . . ☼ Het opperhoofd had toen 425 vrouwen, die allen hun eigen huis hadden. Toen ik eens een bezoek bij hem ging brengen, vond ik hem onder een soort paviljoen zitten op een machtigen met paarlen ingelegden troon. In dichte rijen zaten zijn aardige jonge vrouwen, met haar hooge kapsels, om hem heen. Naast den sultan stond een tweede troon, die mij, tijdens de begroeting der vrouwen, werd aangeboden. Het spreekt van zelf dat de sultan een menigte mooie jonge dochters had. Deze kwamen en schonken den palmwijn uit de paarlen-omkranste kalabassen in de buffelhorens. Njojo stond op om den wijn te drinken en zijn gast te toonen, dat de wijn goed was. Alle waardigheidsbekleeders stootten een kreet uit en de andere aanwezigen keerden ons den rug toe. Toen hij gedronken had werd er geklapt en de aanwezigen keerden zich weder om, sloegen zich op den mond en wenschten ons dat de wijn ons goed zou bekomen. ☼ Deze stam vindt het een groote onbeleefdheid om toe te kijken wanneer iemand voedsel tot zich neemt en de Nah vroeg mij nieuwsgierig of het waar was dat men bij ons zoo onbeleefd was en zelfs gasten uitnodigde om toe te kijken als men at. ☼ Toen moest ik met dezelfde ceremoniën drinken als Njojo. Hij had direct gezien dat ik niet graag uit dezelfde hoorn dronk als hij en hij zeide: „Massa, voordat je hier kwam zijn er reeds blanken geweest die mij vele schoone geschenken gegeven hebben, kies uit deze voorwerpen één waaruit gij gewoon zijt te drinken”. ☼ Nu werden op een blad Europeesche emaille bekers, bovenstukken

en voeten van glazen en een grooten drinkbeker gebracht. Ik merkte dat hij zich over deze voorwerpen vroolijk maakte. Ik liet hem rustig zijn leelijke dingen houden, en vroeg mijn bediende mijn beker te halen, terwijl ik den sultan verzekerde dat de geschenken voor hem van groote waarde waren, maar dat ik liever uit mijn eigen glas dronk. ☼ Ik zeide mijn bediende enkele woorden en spoedig bracht hij op een koperen blad, één groote en zes kleine melkglazen bekers, die ik den sultan cadeau gaf. Hij sloeg zich met de hand op den mond en hief het blad hoog op om het geschenk aan zijn vrouwen te laten zien. ☼ De inboorlingen hebben een zeer eigenaardige opvatting waar het de blanken betreft en daarom hebben de missionarissen een zeer zware taak en moeten vele moeilijkheden overwinnen als zij de inboorlingen het christelijk geloof willen bijbrengen.

(Slot volgt)

E. VOLLBEHR

1) Een gemengd volk uit Hamieten en Soedannegers bestaande. Zij zijn handwerkslieden en handelaars en hun taal is wijd verbreid.

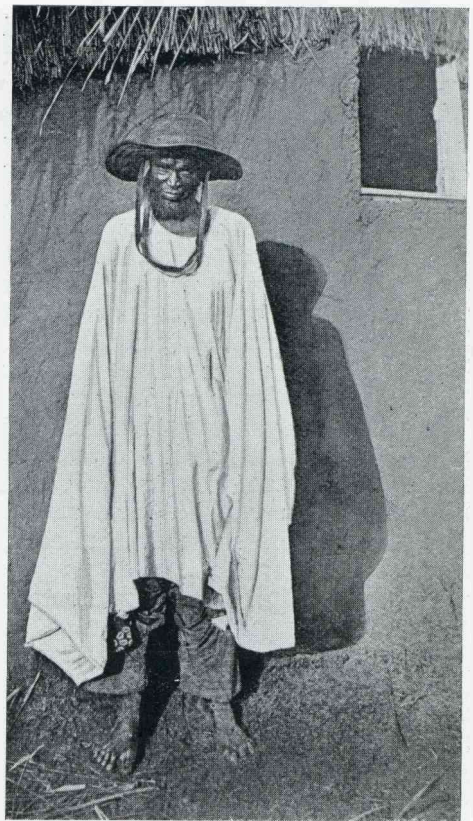

Foto Vollbehr

KAMEROEN. HAUSSA-NEGER

De brievenpost in vroeger dagen

III

OK de niet-Europeesche cultuurcentra kenden in de Middeleeuwen bodendiensten. Van China verhaalt ons Marco Polo, de Venetiaansche ontdekkingsreiziger, die in de 13e eeuw 17 jaren aan het hof verbleef van Choeblai Khan, den grondvester der Mongoolsche dynastie. Het lijdt geen twijfel, of de bodenorganisatie, die Marco Polo in het Hemelsche Rijk aantrof, was reeds vele eeuwen oud. Hij schrijft, dat zich op regelmatige afstanden langs de wegen groepen huizen bevinden, die den loopers tot woning dienen. Van verre reeds hooren zij het gerinkel van het klokje, dat een collega, die met een brief komt aansnellen, aan den gordel draagt. De brief wordt overgenomen en in denzelfden gang gaat het tot het volgende station, zóó snel, dat de Groote Khan binnen 24 uur bericht heeft uit een plaats, die tien dagreizen ver weg ligt. ☼ Nog in de 19e eeuw werd de staatspost op deze wijze bezorgd.

ZWEMMENDE POSTBODE IN PERU

De keizerlijke postbode was gewapend met parasol en lampion en de bel, die Marco Polo reeds noemde, rinkelde aan zijn gordel. Zij voerden den weidschen naam van „Sterke Mannen” of ook wel „Duizend-Li-Paarden” (een Li = ongeveer 500 Meter), zonder er echter bij te voegen, binnen hoeveel tijd zij deze duizend Li wisten af te leggen. Een feit is het, dat zij uit sterke, taaie kerels werden uitgezocht, die met een respectabel gewicht bepakt een flinken draf wisten vol te houden. Dat moesten zij onder alle weersomstandigheden kunnen, maar wat erger was, ook bij nacht en daarom werden zij nog „getest” op angst voor spoken en demonen, waarmede de lagere Chineesche volksklassen nogal tamelijk behept waren. Het zou anders wel eens kunnen gebeuren, dat de Sterke Man bij eenig verdacht geluid in het nachtelijk duister zijn brieven en pakjes in den steek liet om des te beter in staat te zijn den geesten en duivels het nakijken te geven. Er was bovendien nog een zekere categorie Sterke Mannen, die men als begeleiders van kostbare postzendingen of transporten liet optreden en die het in hun eentje desnoods tegen vijf of zes roovers moesten kunnen opnemen. Om zich te oefenen in de verdediging tegen bandieten werd in een vrij hooge ruimte aan lange touwen een aantal zware zakken zand opgehangen. De Sterke Man plaatst zich in het midden en geeft den eenen zak na den anderen een por, zoodat ze alle

links en rechts om hem heen zwaaien en slechts wanneer het hem gelukt alle zakken te ontwijken en ze met flinke opstoppers aan het zwaaien te houden, zonder geraakt te worden, is hij waardig om als begeleider op te treden. ☒ Onze afbeelding is naar een Japansche plaat uit de 17e eeuw en toont, hoe in het land der Rijzende Zon de ambtelijke brieven gevouwen, gesloten en vervoerd werden. Gewoonlijk werden twee boden samen uitgezonden, van wie de eene, gewapend met een lampion aan langen bamboestok, vooropliep, terwijl de tweede het brievenkastje over den schouder droeg. In zeer dringende gevallen werd de brief aan één bode toevertrouwd, die hem dan op een gespleten bamboestok stak en met den meest mogelijken spoed naar het volgende station vervoerde. Eerst in 1660 werd het mogelijk, dat privé personen hun correspondentie door boden lieten overbrengen. Toen werden namelijk particuliere ondernemingen opgericht, die zich met het vervoer hiervan tusschen de drie hoofd-

steden Yeddo, Osaka en Kyoto belastten, en die zooveel succes hadden, dat het noodig werd ook bereiden postboden te gebruiken. ☒ Zoowel in het Rijk der Inca's als in Montezuma's Mexico troffen de Spanjaarden tot hun verbazing uitstekend geregelde koninklijke koeriersdiensten aan. Van de organisatie der Azteken verhaalt de 16e eeuwse geschiedschrijver Antonio de Herrera, die nog tijdig genoeg leefde om een en ander van het merkwaardige rijk voor het nageslacht te bewaren, vóór de Spanjaarden daar alles te vuur en te zwaard vernietigd hadden. Ook in Mexico liepen de boden van station tot station, maar hier brachten zij hun berichten meestal mondeling over, wat medebracht dat zij min of meer als vertrouwenspersonen beschouwd en ook behandeld werden. Tevens vloeide hieruit voort, dat zij zich meer gedroegen overeenkomstig den aard van hun boodschap. Moesten zij een treurige mare overbrengen, b.v. het bericht van een verloren slag, dan brachten ze hun haar in wanorde, spraken met niemand onderweg een woord en snelden aldus het paleis van den vorst binnen, wien zij knielend hun bericht overbrachten. Brachten zij echter goed nieuws, dan omwonden zij het haar met een rooden band, omgordden zich met wit linnen en droegen bij een gewonnen veldslag in de linkerhand een schild, in de rechter een degen, die zij ten teeken van overwinning zwaaiden. Evenals in China zorgden de koninklijke loopers ook in Mexico gedeeltelijk voor de tafel van hun vorst, door uit verre streken zeldzame vruchten, visschen en andere lekkernijen mede te brengen. ☒ Hun tegenvoeters, de Chaliefen van Bagdad, konden in hun uitgestrekt rijk evenmin een postorganisatie ontberen. Reeds in de 8e eeuw

waren er, naar de aantekeningen van een Vizier, die tevens hoofd van het bodenwezen was, 930 poststations, verdeeld over de voornaamste heerbanen en bestemd om te voet, per paard, per muilezel of kameel de bevelen van den Beheerscher der Geloovigen snel over te kunnen brengen. Opmerkenswaardig is, dat de posterijen der Chaliefen een overgang vormen tusschen de zuivere staatspost en de post als instelling ten algemeenen nutte. Oorspronkelijk was ook deze dienst als staatsdienst begonnen, maar betrekkelijk vroeg reeds schijnen particulieren hun correspondentie te hebben meegegeven met de regeeringsboden. ☒ In Peru bestond nog in den aanvang der vorige eeuw, naar A. von Humboldt ons uit eigen waarneming mededeelt, het merkwaardige instituut der zwemmende postboden. Hij schrijft in „Voyage de Humboldt et Bonpland”: „De postbode van Truxillo wordt in zijn vaderland el correo que nada (de zwemmende koerier) genaamd. Onze afbeelding toont, hoe wij hem bij het stadje Chamaya zagen op het oogenblik, dat hij zich te water wilde begeven. Om zich bij het zwemmen met den stroom minder te vermoeien, houdt hij zich vast aan een balk, afkomstig van een boom met zeer licht hout. Zoodra een waterval de rivier onderbreekt, gaat hij aan land, loopt een eind door het oerwoud en begeeft zich beneden den waterval, zoodra hij dit maar zonder gevaar kan doen, weder te water. Mondvoorraad

behoeft hij niet mede te nemen, want hij vindt gastvrij onthaal in de talrijke, door bananen-aanplantingen omgeven hutten, die langs de oevers tusschen Las Huertas de Pucara, Cavico, Sonanga en Tomependa liggen. Gelukkig bevinden zich in de rivieren, die zich in den Maragnon boven Pongo de Mayasi storten, geen krokodillen”. ☒ Volledigheidshalve reproduceeren wij ook nog een brievenbode uit het Zwarte Werelddeel, zooals de reiziger Güzsfeldt dien zag aan de Loanga-kust. De neger van het plaatje draagt zijn brief precies gelijk de alleen-loopende Japansche bode, waarover wij hierboven schreven. LINTER.

LOANGA-NEGER ALS BRIEVENBODE

WALPURGISNACHT (30 April-1 Mei)

V OOR de booze geesten van den winter wijken, geven zij een groot feest, waarop zij ook alle menschen, die hun door misdaad of tooverkracht verwant zijn, uitnoodigen. Dat is het feest van den Walpurgisnacht. De beenderen der gehangen moordenaars voegen zich rammelend tot een geraamte, de galg dient hun tot paard en over bergen en dalen suizen zij naar den dansplaats op den Brocken. De nog niet berechte moordenaar schrikt te middernacht wakker: een duivel heeft hem gegrepen en voert hem in jagende vaart mede. De heksen hebben zich reeds lang op het feest gespitst; zoodra het uur slaat spreken zij een tooverformule uit en bestijgen een bok of bezem, een gevorkten stok of den rookwolk van het haardvuur en voort gaat het, naar den Brocken-top. Jubelend jagen zij over bergen en dalen, dorpen en afgronden, naar den berg, waar het feest begint met een dienst bij twee hoge rotsblokken: den Duivelskansel en het Heksenaltaar. De duivel preekt, den heksen offeren hun stinkenden wierook en ruimen met hun bezems de sneeuw weg, waarna de duivel en zijn grootje het bal openen. Tal van lustige paren heksen en misdadigers volgen hen bij de muziek van eekhoorns, kraaien en raven, terwijl duizenden dwaallichtjes de dansplaats in schemerig licht hullen. Terzijde walmen vuren van zwavel en pek, waarop koeken worden gebakken uit heksenmeel en dranken gebrouwen, en speelbanken staan klaar, waar gespeeld wordt met als inzet een jaar meer of minder hellestraf. Dan worden alle banken bijeen geschoven en de duivel zelf gaat de bank houden. Hoe meer zielen er ter helle gaan, hoe lustiger het er toe gaat. — Daar licht het in het Oosten, ijlings worden bezems en vorken bestegen en in een oogwenk zijn allen verdwenen. Stralend gaat de zon op boven de kim en beschijnt de dansplaats, waar niets meer aan het nachtelijk feest herinnert. P. VAN G.